

EN EL CENTENARI DEL SEU NAIXEMENT

Hitler, un monstre encara amenaçant

El 20 d'abril del 1889, ara fa cent anys, naixia en un poble austríac (Braunau am Inn), un nen que amb els anys va arribar a intentar dominar el món. Sortosament, va fracassar. Però el seu destí, el seu nom i les seves actuacions van entrar a formar part de la història contemporània i va demostrar que el progrés i la cultura no són incompatibles amb el pitjor que té la naturalesa humana.

Antoni Reig

Adolf Hitler va ser el màxim protagonista de la política internacional des dels anys trenta del nostre segle fins el 1945, en què va acabar la segona guerra mundial i va morir el seu més destacat artífex. Hitler va suïcidar-se el 30 d'abril del 1945 al bunker de la cancelleria de Berlín, quan la capital alemanya ja era assetjada per les tropes soviètiques. Acabava el somni dels mil anys de domini d'Alemanya sobre el món, del mite de la superioritat de la raça ària, s'enfonsava un sistema polític d'una crueltat poques vegades igualada en el curs de la història humana, tan rica en genocidis.

El caporal austríac

Ara fa cent anys res podia fer creure que aquell fill d'un duaner austríac, de naturalesa malaltissa i dèbil, podria arribar a causar tant de mal a la humanitat. De jove va ser un pintor frustrat, un militar frustrat (el 1910 va ser rebutjat de l'exèrcit) i a Viena i Munic va impregnar-se de l'antisemitisme i el pangermanisme regnants a l'època entre la petita burgesia. Ell, però, era un pària, el que avui dia en diríem un marginal.

La primera guerra mundial (1914-1918) li va brindar l'oportunitat d'ingressar a l'exèrcit alemany. Va acabar

la guerra amb el grau de caporal i en un hospital, perquè havia estat gasejat com desenes de milers d'altres combatents. Quan, durant la segona guerra mundial, dictarà a l'aristocràtica cúpula militar la tàctica i estratègia bèl·liques, els professionals militars expressaran el seu menyspreu per ell parlant del «caporal austríac».

El 1919 ingressa en un grupúscul anomenat Partit Obrer Alemany, ferotgement nacionalista i revanxista respecte al tractat de Versalles, i en poc temps arriba a ser-ne el líder. Desen-

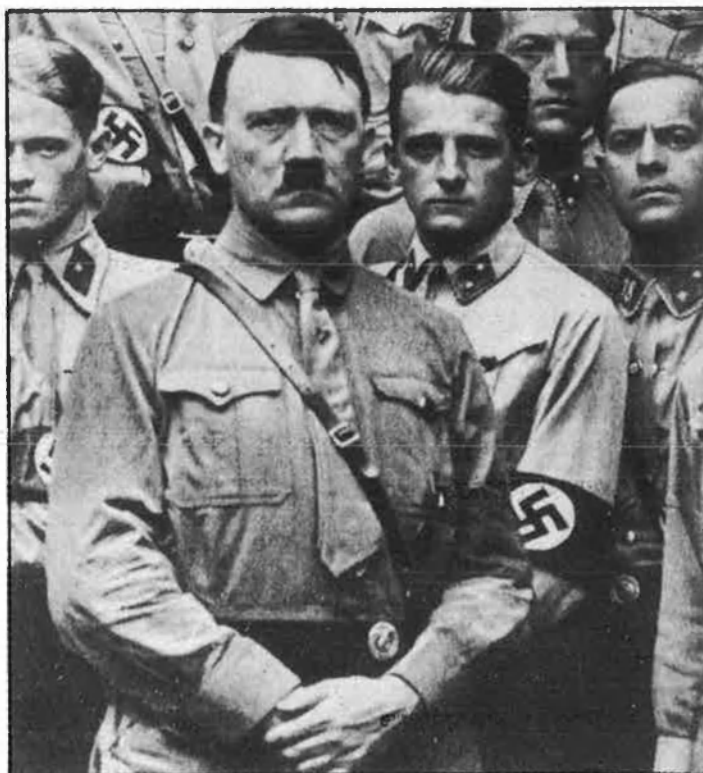
volupa aleshores les seves capacitats d'orador i de líder. El partit expressa els ideals de les classes mitjanes i es dirigeix als treballadors amb el seu programa nacionalista. Hitler, doncs, es forma com a orador i líder polític a la capital bavaresa, Munic. La seva oratòria és vehement i apassionada i atreu tota mena d'auditoris. Ell ho explica en la seva biografia continguda en la seva Bíblia, el *Mein Kampf* (*La meua lluita*).

Organitza el partit copiant el model dels partits comunistes, li dona el nom de Partit Obrer Alemany Nacionalsocialista (NSDAP) Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei i li dona un caràcter paramilitar en crear les Seccions d'Assalt o SA (Sturmabteilung).

El seu arrelament, en uns primers moments, sols es produeix a Baviera, on el 1923 intenta un colp de força per fer-se amb el govern, seguint l'exemple del de Mussolini, que l'havia dut al poder a Roma el 1922. Fracassa i és condemnat a cinc anys de presó. Aprofita el judici per fer-se conèixer a tot Alemanya desplegant la seva brillant oratòria. Durant l'any que va estar empresonat al castell de Landsberg escriu la seva obra política cabdal, *Mein Kampf*. En aquest llibre recull el seu ideari racista, antisemita, nacionalista i totalitari. Explica clarament el que creu dels jueus i el que pensa fer amb ells cas d'arribar al poder, També deixa clar quins són els seus objectius i els seus mètodes. En definitiva, no enganyava a ningú i, per tant, quedava clar la responsabilitat dels qui des de

posicions de poder econòmic decidien dinar-li ajuda a canvi d'ordre i pau social.

El nazisme va ser fruit no sols de la crisi econòmica del 1929 i de l'ajuda rebuda per part del món capitalista alemany, sinó també de la frustració nacional causada en el poble alemany pel tractat de Versalles pel qual es posava fi a la primera guerra mundial. El tractat humiliava Alemanya i deixava un immens sentiment d'impotència. Hitler i els nazis van saber arribar en el moment precís per triomfar i van capita-

Cent anys després del seu naixement, el nom d'Adolf Hitler és encara una amenaça.

A la mort de Hindenburg, Adolf Hitler (al seu costat en la foto de la dreta) va fer-se càrrec de la presidència.

litzar en favor seu la situació conquerint amb la seva determinació gran part del poble alemany, que els donà democràticament els seus vots per posar fi al sistema democràtic i instaurar una dictadura que va acabar portant a la segona guerra mundial i a la destrucció del país i de tot Europa.

El 1925 el partit nazi tenia 27.000 membres i el 1929 ja n'eren 178.000. De Baviera el partit s'havia escampat per tot Alemanya i amb els seus components de nacionalisme i de socialisme *sui generis* creixia a costa de socialistes i comunistes entre la classe obrera, alhora que atreïa la petita burgesia i tenia el suport de la gran burgesia. En les eleccions del 1932 els nazis obtenen el major nombre de diputats al Reichstag (Parlament) i el 30 de gener del 1933 el president Hindenburg nomena Hitler canceller, és a dir, primer ministre. Una vegada en el poder, Hitler elimina els seus enemics, els sindicats, partits d'esquerra, purga els elements més socialitzants del partit que controlaven les SA (la nit dels coltells llargs, 30 de juny del 1934), crea la policia política o Gestapo, dicta lleis contra els jueus, crea camps de concentració i lleis especials. Però el país experimenta una ràpida recuperació econòmica i s'inicia la política de rearmament.

En morir Hindenburg a l'agost del 1934, ocupa la presidència, crea el tercer Reich (imperi alemany) i esdevé el Führer o guia, cap de la nació germà-

nica. Aconseguit el poder a Alemanya, es dedica a posar fi a les conseqüències del tractat de Versalles i el 1936 ocupa Renània. Ara l'objectiu serà el domini d'Europa i del món. Segueixen les ocupacions d'Àustria (Anschluss) el 1938 i dels Sudets i la desmembració de Txecoslovàquia, el mateix any. El 1939 ocupa Memel. El Reich alemany està en el seu punt més alt de poder. Hitler ha tingut sort amb les potències europees que no han reaccionat amb fermesa davant les seves aventures. Alemanya era més poderosa que mai, l'economia funcionava a ple rendiment, l'atur era inexistent, la promesa dels mil anys de domini mundial feta per Hitler semblava possible i versemblant. Itàlia era aliada, l'URSS de Stalin signava el pacte amb l'Alemanya nazi pel qual es repartien les respectives zones d'influència a l'Europa de l'Est, Estats Units era neutral i França i la Gran Bretanya semblaven disposades a acceptar el que fos per tal d'evitar la guerra.

Del domini d'Europa a l'enfonsament

Això no obstant, quan Hitler va decidir que era el torn de *menjar-se* Polònia i la va envair, el setembre del 1939, va provocar l'inici de la segona guerra mundial. Fins al 1942 les tropes alemanyes van anar de victòria en victòria i van ocupar gairebé tot el continent europeu. Només resistia una Gran Bretanya que havia estat derrotada, pe-

rò no ocupada, i una immensa URSS que amb prou feines podia deturar els alemanys a les portes de Moscou. Però Hitler havia portat Alemanya més enllà de les seves possibilitats reals, havia forçat els límits del possible i la guerra canvià de signe. Les victòries van convertir-se a partir del 1943 en derrotes i l'home que s'havia cregut ser un nou Alexandre el Magne, un nou Cèsar, un nou Gengis Khan, un nou Napoleó, creadors tots ells de grans imperis, va començar a acumular errors en fer-se amb el control gairebé total de les operacions militars. La virtual pèrdua de la guerra va portar part de la cúpula militar alemanya a l'intent fracassat de matar Hitler el juliol del 1944. Van pagar el fracàs amb la vida.

Un Hitler desesperat i que s'aguantava amb drogues que li receptaven els seus metges, va preferir resistir fins al final quan tot el seu imperi s'havia ensostrat i els soviètics entraven a Berlín. El 30 d'abril del 1945 se suïcidava al bunker de la cancelleria junt amb la seva amant Eva Braun, amb qui s'havia casat moments abans. Era la fi del somni, d'una megalomania que prometia mil anys d'imperi i que de fet sols va durar del 1933 al 1945, temps suficient per a destruir mig món i causar la mort de desenes de milions de persones.

Avui, però, les nacions derrotades el 1945 tornen a estar en els primers llocs del rànquing mundial del poder econòmic (la República Federal Alemanya és la tercera pel Producte Interior Brut i Japó la segona) i en primera línia del poder polític i militar. El món del 1989 ha canviat molt del de 1933, però encara hi ha a la RFA qui somia amb l'imperi i els neonazis obtenen resultats electorals apreciables. El racisme rebrotava arreu d'Europa en base ara al rebuig dels immigrants del tercer món. Cent anys després del seu naixement l'ombra de Hitler encara plana sobre nosaltres. □